

Berenschot

A person wearing a white hoodie and a dark bag is sitting on a dark bench in a dark, atmospheric setting. To their right is a grand piano. The background is a dark, textured wall, possibly made of reeds or a similar material, with a bright light source from the left creating a strong glow and long shadows.

Steun voor de cultuur- en erfgoedsector in de coronacrisis in provincie Utrecht

Onderzoek naar de bestaande en toekomstige ondersteuning

Berenschot heeft de steun aan cultuur en erfgoed in de provincie Utrecht in het kader van de coronacrisis onderzocht en doet een aantal aanbevelingen

Situatieschets

De coronacrisis leidt tot forse problemen in de Utrechtse cultuur- en erfgoedsector, met name door de lockdown en het tekort aan publieksinkomsten. Steun aan de sector wordt opgepakt in een gedeelde verantwoordelijkheid tussen het rijk, de provincie Utrecht en de 26 Utrechtse gemeenten. Het rijk heeft een aantal generieke steunmaatregelen genomen maar die helpen de cultuur- en erfgoedsector onvoldoende. De specifieke steun voor culturele en creatieve sector van het rijk komt deels goed terecht in de regio maar ook niet overal. Gemeenten ondersteunen in principe hun eigen vitale infrastructuur. De provincie Utrecht heeft specifieke regelingen getroffen voor zowel organisaties als initiatieven in cultuur en erfgoed.

Vraagstelling

De provincie heeft Berenschot gevraagd om de eerste tranche van noodsteun in 2020 te evalueren en vooruit te kijken naar wat op korte en middellange termijn noodzakelijk is om de continuïteit van de sector te garanderen. Ten behoeve van de vormgeving van een tweede tranche van noodsteun kan een aantal vragen worden beantwoord, zoals: wat is het effect van de noodsteun tot nu toe, waar liggen nog problemen en waar moet voor de toekomst rekening mee worden gehouden?

Onderzoek en rapportage

Berenschot heeft een breed en kwalitatief onderzoek opgezet, steunend op cijfers. Het gaat zowel om een inventarisatie van de huidige stand van zaken, als een verkenning van perspectief voor de komende maanden en de rest van de provinciale beleidsperiode 2020-2023. Er is gesproken met circa 30 spelers van gemeenten, partnerorganisaties en het culturele veld en er zijn bijeenkomsten gehouden met onder meer wethouders, beleidsadviseurs en Statenleden.

Deze rapportage is opgebouwd uit drie delen waarin eerst wordt teruggeblikt en dan vooruitgekeken naar de komende tijd en de tweede tranche

A – Inventarisatie van de situatie eind 2020	4
Wat is de problematiek en welke noodsteun is verleend?	
B – Evaluatie van de provinciale regelingen in de eerste tranche	11
Welke regelingen waren er en wat is daarvan het effect geweest?	
C – Behoeften ten aanzien van een tweede tranche	21
Welke noodsteun vanuit de provincie helpt het veld de crisis door?	
Bijlagen	31
- Onderzoeksvragen	
- Gesprekspartners	
- Overzicht rijkssteun aan Utrechtse gemeenten in 2020 en eerste helft 2021	
- Verwijzing naar bronnen en aanvullende informatie	

Berenschot



A

Inventarisatie van de situatie eind 2020

Wat is de problematiek en welke noodsteun is verleend?

De problematiek door de coronacrisis ligt ook op cultureel en personeel vlak, maar noodsteun draait vooral om de financiële problemen van het veld

Culturele problemen

- Geen of weinig uitingen, ook als expressiemiddel en reflectie op ontwikkelingen
- Onbenutte productie- en ontwikkelcapaciteit; doordat er nauwelijks wordt gepresenteerd wordt er ook weinig gecreëerd
- Verlies van vaardigheid, ambachtelijkheid, ook fysiek, versterkt door langere voortdoring van de lockdown
- Negatieve maatschappelijke effecten zoals meer eenzaamheid, minder welbevinden en verlies van inclusie en cohesie

Personele problemen

- Verlies van werkgelegenheid bij de instellingen die kosten moeten besparen
- Verlies van werk voor een grote groep zelfstandigen die niet meer worden ingezet, ingehuurd of geen afzet meer hebben
- Verlies van cultureel kapitaal doordat werkenden de sector verlaten en talenten zich niet kunnen (door)ontwikkelen
- Verlies van vrijwilligerscapaciteit, door sluiting van musea en erfgoed maar ook door andere coronamaatregelen

Financiële problemen

- Verlies van eigen inkomsten door terugvallende publieksinkomsten (entreegelden en horeca), daarnaast ook minder verhuur
- Liquiditeitstekort op korte termijn, met faillissement als dreiging - in praktijk oplosbaar via bevoorschotting, huuruitstel et cetera
- Negatief exploitatieresultaat op jaarbasis, mede afhankelijk van reserves en externe noodsteun van overheden en fondsen
- Gebrek aan investeringsruimte voor voorfinanciering van nieuwe producties maar ook onderhoud en andere reserveringen

De financiële problematiek in cultuur en erfgoed in Utrecht verschilt per deelsector maar wijkt niet af van het landelijke beeld

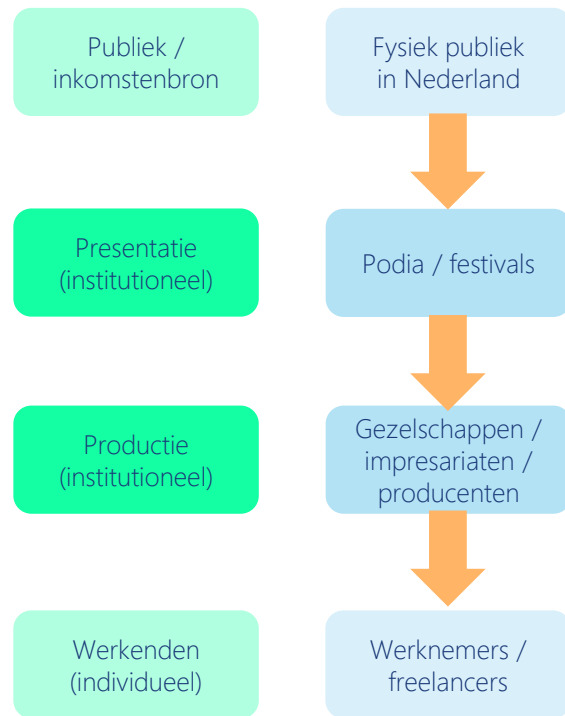
Uit ons onderzoek is gebleken dat de deelsectoren in de provincie Utrecht geen uitzondering vormen op het landelijke beeld:

- **Podiumkunsten** worden geconfronteerd met het terug- en wegvallen van publieksinkomsten uit entree en horeca
 - **Podia** zoals theaters en concertzalen kunnen vaak op de gemeente rekenen, maar niet allemaal, vooral niet de poppodia
 - **Festivals** worden vaak geannuleerd en maken dan weinig kosten, maar kunnen niet investeren in nieuwe edities
 - **Gesubsidieerde gezelschappen** kunnen rekenen op extra steun van het rijk en van fondsen en redden het wel
 - **Vrije producenten** van onder meer theater en muziek, zonder structurele subsidie, hebben grote financiële problemen
 - **Het informele circuit** zoals bands en artiesten in cafés en in het nachtleven is vrijwel stil komen te liggen en verdient niets
- **Musea** zijn veel publieksinkomsten verloren maar dekken vaste lasten vaak met de wel doorlopende subsidies
- **Erfgoed** verliest publieksinkomsten en inzet van vrijwilligers, maar behoudt vaste lasten en moet op reserves interen
- **Bibliotheken** hebben beperkte financiële problemen, dankzij de voortzetting van en coulance met gemeentelijke subsidies
- **Cultuureducatie** lijkt over het algemeen wel door te gaan, binnenschools en buitenschools, in aangepaste, soms digitale vormen
- **Cultuurparticipatie en amateurkunst**: de gezamenlijke beoefening ligt al tijdenlang stil, deelnemers en leden haken daardoor af

Waar gesubsidieerde instellingen de crisis dankzij de steun wel doorkomen, zijn de problemen groter in de vrije sector en vooral bij zelfstandige makers

- Structureel gesubsidieerde instellingen komen beter door de crisis dan niet of slechts incidenteel gesubsidieerde organisaties. Er zijn bij de gemeenten en in de provincie Utrecht tot nog toe geen voorbeelden bekend van gesubsidieerde instellingen die zijn omgevallen, mede dankzij noodsteun en door het inzetten van subsidies en eigen reserves
- Presenterende instellingen zoals podia en festivals overleven doordat zij kosten besparen, enerzijds door het niet inzetten van flexibel personeel, anderzijds door het niet inhuren van producerende gezelschappen en het afzeggen van activiteiten van producenten en impresariaten. Daardoor verliezen artiesten, makers en ondersteuners hun inkomsten
- De grote financiële problemen doen zich nu verderop in de keten voor. De mogelijkheden van alternatieve verdienmodellen en afzetkanalen zijn beperkt. Er zijn enkele voorbeelden van artiesten die aan livestreams veel verdienen, maar de meeste vrije producenten en makers lukt dit niet.
- Zelfstandigen hebben veel moeite om financieel rond te komen: soms maken zij alternatieve, digitale producties, ze doen een beroep op de inkomensondersteuning zoals TOZO of bijstand of zoeken ander werk
- Het beeld bij creatieven met een eigen praktijk verschilt sterk per sector. Voor ontwerpers en beeldend of visueel kunstenaars loopt het werk vaak wel door, voor artiesten en dirigenten van amateurgezelschappen niet

Ter illustratie: de keten van podiumkunsten



De omvang van de financiële problematiek wisselt sterk per instelling en situatie, wat nacalculatie en maatwerk in de noodsteun noodzakelijk maakt

De financiële effecten op de exploitatie van een culturele instelling als gevolg van het coronavirus zijn als volgt te beschrijven:

- Door sluiting of beperkte openstelling voor publiek ontstaat **derving** van eigen inkomsten (zoals entree en horeca)
- In verreweg de meeste gevallen blijft structurele exploitatiesubsidie behouden maar incidentele **projectsubsidies** vervallen wel
- Een deel van de instellingen ontvangt **compensatie**, zoals huurkijtschelding van gemeenten als gebouw eigenaren
- Instellingen kunnen op **variabele kosten besparen** doordat activiteiten niet doorgaan en flexibel personeel niet wordt ingezet
- Instellingen moeten vaak ook extra kosten maken om de operatie en activiteiten aan te passen aan corona-omstandigheden
- Instellingen kunnen ook ingrijpen in de **vaste kosten** door afscheid te nemen van personeel of door onderhoud uit te stellen
- Instellingen kunnen hun **reserves** aanspreken voor zover er weerstandsvermogen beschikbaar is
- Instellingen kunnen, onder diverse voorwaarden, een beroep doen op **generieke steun** vanuit het rijk zoals NOW, TOGS en TVL
- Instellingen kunnen soms ook een beroep doen op **specifieke steun** vanuit het rijk, provincies en gemeenten

Schade is te zien als het negatief effect op het exploitatieresultaat en is de uitkomst van alle bovenstaande effecten:

$$\text{Schade} = \text{Derving} + \text{Subsidieterugval} + \text{Extra kosten} - \text{Besparingen} - \text{Reserves} - \text{Generieke steun} - \text{Specifieke steun}$$

- Het **resultaat voor 2020** van een instelling is pas vast te stellen als alle maatregelen bekend en berekend zijn, in voorjaar 2021
- Instellingen missen ook de middelen om voor komende jaren **investeringen** in nieuwe producties te doen en **risico** te nemen
- **Langetermijnschade** ontstaat doordat op reserves wordt ingeteerd, onderhoud wordt uitgesteld en personeel wordt ontslagen
- Er is nauwelijks een overzicht van totale schade te geven; ook de Boekmanstichting slaagt er niet in deze data te produceren

De steun van het rijk voor de cultuursector kent verschillende vormen: generiek, specifiek, ondersteuning via gemeenten en een garantiefonds

Generiek: veel culturele instellingen kunnen een beroep doen op de generieke maatregelen voor het bedrijfsleven / MKB, zoals de NOW, TOGS en TVL, en voor een deel van de zelfstandig werkenden in de culturele en creatieve sector is er de TOZO. In de brief van de minister van OCW van 16 november 2020 geeft zij aan dat de culturele sector hiervan in totaal € 740 mio heeft benut

Specifiek: het rijk heeft drie pakketten met steunmaatregelen voor de cultuursector uitgegeven, deels via andere overheden:

- € 300 mio in juni 2020, waarvan € 153 mio voor rijksgefinancierde instellingen, € 50 mio voor monumenten, € 49 mio voor vitale infrastructuur (ingezet in de cofinancieringsregeling van de provincie), € 30 mio leningen voor de vrije sector en € 17 mio voor makers. Hierbinnen zat ook extra budget voor rijkscultuurfondsen, waaruit het FPK bijvoorbeeld de Balkonscènes financierde
- € 188 mio voor gemeenten en provincies ter compensatie van onder meer gederfde inkomsten uit de lokale infrastructuur zoals huur, als algemene uitkering: 2 keer € 60 mio voor gemeenten in mei en augustus 2020 en € 8 mio voor provincies in augustus. Ook in 2021 heeft het rijk opnieuw € 60 mio toegezegd aan gemeenten voor dekking van inkomstenderving uit voorzieningen
- € 414 mio in november 2020, met een bredere verspreiding, waarvan € 208 mio voor de rijksgefinancierde instellingen met meer accent op kunstenaars en creatieve professionals, € 150 mio te besteden aan de infrastructuur via gemeenten voor de eerste helft van 2021, € 20 mio voor private musea, € 15 mio voor varend erfgoed, € 16 mio voor filmproducties en € 5 mio voor fieldlabs. Deze laatste drie bestemmingen zijn op dit moment nog niet vertaald in concrete regelingen en dus nog niet besteed
- € 40 mio voor het niet-gesubsidieerde deel van podiumkunsten, voor onder meer vrije theater- en muziekproducenten

Garantiefonds: het kabinet heeft positief besloten over het instellen van een garantiefonds van € 300 mio waarmee evenementen (ook culturele zoals festivals) kunnen worden georganiseerd maar waarbij het rijk het risico van annulering of verlies kan dekken. Een belangrijk onderscheid in de steun is in hoeverre steungeld wordt gegeven dan wel geleend. Het leengeld moet worden terugbetaald, maar de termijn en voorwaarden hiervoor zijn ruim en soepel. Wel kan het lastig zijn om leengeld terug te betalen, omdat de instellingen met name een probleem hebben in de exploitatie (structureel verlies), en minder in liquiditeit (directe cash).

Andere provincies en gemeenten hebben ook noodsteun verleend, passend bij de schaal en de problematiek maar ook zoekend in tijden van onzekerheid

- Stad Utrecht heeft al voor de zomer een systematiek opgetuigd en daarmee de vitale infrastructuur in brede zin ondersteund:
 - Cofinancieringsregeling voor vitale infrastructuur met de rijkscultuurfondsen en de provincie samen
 - Instellingen in Cultuurnota 2021-2024, plus broedplaatsen die met behulp van gemeentelijke subsidie tot stand zijn gekomen
 - Instellingen met belang voor de stad, zonder structurele subsidierelatie en zonder winstoogmerk die dreigden om te vallen
 - Continuering van subsidies zonder handhaving van prestatie-eisen en andere coulancemaatregelen
- Gemeente Amersfoort heeft een brede inventarisatie gemaakt van de problematiek bij basisinstellingen, kleinere instellingen en, per discipline, ook de ketenpartners. Naast cofinanciering en rijksmiddelen heeft Amersfoort eigen budget vrijgemaakt
- Gemeente Zeist heeft een specifieke open subsidieregeling voor het toekennen van noodsteun op maat opgetuigd
- Ook andere gemeenten in de provincie Utrecht hebben over het algemeen noodsteun beschikbaar gesteld aan instellingen die daarvoor bij de gemeenten aanklopten. Kleinere gemeenten betrekken vaak ook het amateurveld daarbij
- Andere provincies hebben noodsteun uitgetrokken voor de cultuursector, maar geen breed pakket aan regelingen gemaakt:
 - Provincies springen voor direct gesubsidieerde instellingen in met noodsteun en coulancemaatregelen
 - Alle provincies hebben bijgedragen aan de cofinancieringsregeling van het rijk via de rijkscultuurfondsen en met gemeenten
 - De meeste provincies zetten ook vaak in op cofinanciering met gemeenten voor de overige lokale vitale infrastructuur
 - Noord-Holland, Gelderland en Noord-Brabant hebben tot nog toe een hoger budget dan provincie Utrecht vrijgemaakt
 - Gelderland heeft regelingen voor podia, monumenten, musea en voor gemeenschapsvoorzieningen in dorpen en wijken
 - Groningen heeft een anderhalvemeterregeling die lijkt op de Utrechtse opstartregeling en wil iets doen voor zelfstandigen

Berenschot



B

Evaluatie van de provinciale regelingen

Welke regelingen waren er en wat is daarvan het effect geweest?

Provincie Utrecht besloot al snel tot extra steun, die deels in 2020 is verstrekt

Steun aan cultuur en erfgoed inclusief partnerorganisaties

De provincie heeft in het voorjaar van 2020 € 6 mio voor noodsteun aan de cultuur- en erfgoedsector vrijgemaakt, waarvan € 4 mio voor de eerste tranche in 2020 beschikbaar was, met een focus op de periode maart t/m september 2020. In het bijzonder is steun verleend aan de partnerorganisaties die primair onder verantwoordelijkheid van de provincie vallen, in de vorm van coullance bij prestatieafspraken en door het beschikbaar stellen van aanvullende middelen.

Regelingen in de eerste tranche in 2020

Het steunpakket van de provincie Utrecht kende in de eerste tranche vier regelingen, die in dit onderzoek zijn geëvalueerd. Van de beschikbare middelen is tot nu toe € 3,2 mio daadwerkelijk besteed in de eerste tranche. De resterende middelen zijn beschikbaar voor een tweede tranche in de eerste helft van 2021, die ook kan worden besteed aan schade die in (de laatste maanden van) 2020 is opgelopen in de sector. Provinciale Staten zijn al over de bestedingen van de regelingen geïnformeerd via de Statenbrief van 15 december 2020. Op de volgende slides lichten we de vorm en effectiviteit van deze vier regelingen toe:

1. Rijksregeling met cofinanciering
2. Opstartregeling
3. Overbruggingsregeling
4. Innovatiefonds

Regeling 1 – Cofinanciering: schadedekking voor top van vitale infrastructuur

Beschrijving van de regeling en de benutting ervan

- Deze regeling was gericht op niet-rijksgesubsidieerde instellingen met een landelijke uitstraling, zoals podia en musea
- Instellingen kwamen op basis van verschillende criteria die rijkscultuurfondsen hanteren voor schadecompensatie in aanmerking
 - Podia: erkenning door Fonds Podiumkunsten zoals de SRP en SKIP-regeling voor kwalitatief hoogwaardige programmering
 - Musea: financiering door het Mondriaan Fonds voor musea met meer dan 100.000 bezoekers per jaar
 - Filmfonds: financiering van vitale filmtheaters met provinciale betekenis
- Het rijk heeft via de fondsen 50% van de schade gedekt, gemeenten 25 tot 30% en de provincie 20 tot 25%
- Er is aan 12 instellingen financiering verstrekt, waarvan 7 in stad Utrecht, 3 in Amersfoort, 1 in Nieuwegein en 1 in Houten
- Toekenning vond snel plaats, dankzij stevig overleg met OCW en gemeenten, al voor de zomer van 2020
- Geraamd budget € 1,5 mio; besteed budget € 1,48 mio, dus conform verwachting; gemiddelde per aanvraag € 123.000
- Deze cofinancieringsregeling is éénmalig toegepast; het rijk zet in 2021 niet in op cofinanciering maar financiert gemeenten

Het beeld van Berenschot over deze regeling

- Ondanks een ingewikkelde start rond de afbakening van de regeling, was de toekenning vervolgens helder en snel geregeld
- De positie van de stedelijke regio heeft zich bewezen in het gesprek met het rijk over de selectie van instellingen
- De provincie heeft met deze regeling effectief en efficiënt bijgedragen aan de instandhouding van kostbare vitale infrastructuur

Regeling 2 – Opstartregeling: nuttig voor praktische materiële aanpassingen

Beschrijving van de regeling en de benutting ervan

- Deze regeling biedt een praktische oplossing voor instellingen die kosten moeten maken om zich aan te passen aan de 1,5 meter samenleving. Bijvoorbeeld voor de aanschaf van een spatscherm of een pinautomaat, de invoering van een reserveringssysteem of de aanpassing van zalen. Ook is het mogelijk om advies in te winnen, bijvoorbeeld van een deskundige die adviseert over aanpassingen in de bedrijfsvoering en/of programmering of bij het aanvragen van fondsen en subsidies
- Van 15 augustus tot 22 oktober 2020 konden instellingen een aanvraag indienen bij de provincie. Bijna 60 instellingen uit het merendeel van de gemeenten ontvingen hiervoor een bijdrage van maximaal € 3.000, voor in totaal € 151.500

Het beeld van Berenschot over deze regeling

- De opstartregeling blinkt uit in eenvoud en praktische toepassing, mede ingegeven door de overzichtelijke bijdragen
- De provincie heeft met deze regeling effectief en efficiënt bijgedragen aan de praktische omschakelingen bij instellingen
- De regeling is echter nauwelijks gebruikt voor het inwinnen van advies van externe deskundigen; kennelijk was daar beperkt behoefte aan, of het was voor instellingen binnen deze periode en dit budget lastig te organiseren
- De regeling heeft zijn functie gehad, en er is niet direct aanleiding om een regeling voor praktische aanpassingen te vervolgen

Regeling 3 – Overbruggingsregeling / beschrijving: zorgvuldig en onderbenut

Beschrijving van de regeling en de benutting ervan

- Met de overbruggingsregeling werd tegemoet gekomen aan instellingen die financiële schade hebben opgelopen door de coronacrisis, bijvoorbeeld door het sluiten van hun deuren of dat ze minder bezoekers konden ontvangen
- De hoogte en verstrekking van de subsidie is door een onafhankelijke adviescommissie beoordeeld
- Instellingen konden van 7 oktober tot 22 oktober 2020 een aanvraag indienen bij de provincie, en moesten bij hun aanvraag een aantal documenten en overzichten aanleveren, inclusief een aanbeveling van de eigen gemeente
- Er zijn 43 aanvragen ingediend voor in totaal € 1,83 mio
- 25 instellingen krijgen wel compensatie voor de geleden schade, gemiddeld € 50.000 per aanvraag. 8 aanvragen daarvan komen uit stad Utrecht, de overige uit 12 grotere en kleinere Utrechtse gemeenten, waaronder Renswoude en Oudewater
- 5 aanvragen hebben een negatief advies van de adviescommissie gekregen, om diverse redenen
- 14 aanvragen waren niet volledig en konden niet worden behandeld. Hierbij waren veel aanvragen van botterstichtingen uit Spakenburg. Zij gingen pas kort voor de indientermijn aan de slag met de aanvragen, die vaak incompleet bleven
- Het budget dat was gereserveerd voor deze regeling is, mede door de niet volledige aanvragen, nog niet geheel benut. Van de beschikbare € 2,0 mio en de aangevraagde € 1,83 mio is na de eerste openstelling en beoordelingen € 1,2 mio uitgekeerd
- Er is voor gekozen om de regeling opnieuw open te stellen, om instellingen nog een kans te geven overbrugging aan te vragen voor schade opgelopen tussen maart en september 2020. Voor die nieuwe aanvragen is dan ook € 0,8 mio beschikbaar. Hier kunnen de afgewezen maar ook andere instellingen een beroep op doen. De nieuwe openstelling van deze regeling is op 1 maart 2021 afgesloten en daarin is er voor ruim € 0,4 mio aangevraagd

Regeling 3 – Overbruggingsregeling / ons beeld: te complex voor het doel

Het beeld van Berenschot over deze regeling

- De provincie heeft met deze regeling effectief bijgedragen aan specifieke behoefte aan aanvullende dekking van schade
- Bij het vormgeven van de regeling, zo is ons duidelijk geworden, had de provincie de verwachting dat de behoefte hieraan zeer groot zou zijn en dat veel aanvragen niet konden worden gehonoreerd. Tegen die oorspronkelijke verwachting in, is de regeling onderbenut. Van de beschikbare € 2,0 mio is € 1,8 mio aangevraagd en tot nog toe € 1,2 mio uitgekeerd. Dat heeft volgens ons diverse oorzaken:
 - Er is een zorgvuldig en daarmee bureaucratisch proces opgetuigd, met vrij strakke criteria en een korte aanvraagperiode. Hiermee is een drempel opgeworpen, met name voor kleinere instellingen die niet over expertise in aanvragen beschikken
 - Omdat het een tenderprocedure betrof, was er beperkt gelegenheid om instellingen te wijzen op de onvolledigheid van ingediende aanvragen, waardoor sommige aanvragen niet subsidiabel waren, terwijl het beroep op de regeling terecht was
 - Deze regeling ging pas in het najaar open, toen het rijk en gemeenten inmiddels ook noodsteun hadden georganiseerd, waardoor een aantal instellingen inmiddels was verzekerd van dekking van schade, en de behoefte minder werd. We zien dan ook niet dat instellingen in onoverkomelijke problemen zijn gekomen doordat zij geen middelen hebben ontvangen
- Achteraf gezien was een snellere en minder zware procedure aantrekkelijker en werkbaarder geweest. Daaruit kunnen lessen worden geleerd voor de tweede tranche
- Voor de instellingen die, als gevolg van de procedure, buiten de boot zijn gevallen, is het goed dat de regeling opnieuw is opengesteld. De provincie heeft hierover gecommuniceerd met gemeenten en de instellingen waarvan de eerdere aanvragen niet voldeden, en het is in onze ogen ook terecht dat andere instellingen eveneens alsnog een beroep hierop konden doen; dat is niet alleen juridisch noodzakelijk maar bood ook gelegenheid meer partijen alsnog schadevergoeding te geven

Regeling 4 – Innovatiefonds: draagt bij aan de toekomst van de cultuursector

Beschrijving van de regeling en de benutting ervan

- De innovatieregeling is een gezamenlijk initiatief van het K.F. Hein Fonds, het Prins Bernhard Cultuurfonds, het Elise Mathilde Fonds, het Fentener van Vlissingen Fonds, gemeenten Utrecht en Amersfoort en de provincie Utrecht
- Zij hebben een innovatiefonds opgericht om de culturele sector in de provincie te versterken en een impuls te geven nieuwe wegen te verkennen. Zij geloven dat innovatie en transformatie noodzakelijk zijn om sterker uit de coronacrisis te komen
- Voor de eerste twee rondes was, na verhoging, in totaal € 660.000 beschikbaar, waarvan de provincie €225.000 bijdroeg
- De eerste aanvraagronde is inmiddels afgerond, waarbij circa 75 partijen zich hebben gemeld en er 31 hebben gepitcht. Er zijn met het budget in deze ronde van € 255.000 9 aanvragen gehonoreerd. Deze aanvragers werken hun plannen nu concreet uit. Van deze 9 aanvragen komen er 8 uit stad Utrecht en 1 uit Amersfoort. Een tweede aanvraagronde is per 1 februari afgesloten
- Vanwege de grote belangstelling hebben de initiatiefnemers het budget inmiddels verhoogd en nieuwe rondes aangekondigd

Het beeld van Berenschot over deze regeling

- Het Innovatiefonds streeft nadrukkelijk naar vernieuwing; verbetering van het bestaande sluit niet aan bij de doelstelling. Daardoor ligt de lat voor een succesvolle aanvraag hoog. Het komt voor dat voor instellingen een bepaalde werkwijze wel degelijk nieuw is, terwijl die op andere plekken al bestaat. Deze regeling voorziet niet in financiering van dergelijke projecten
- De werkwijze van het fonds zelf is ook vernieuwend. Het is experimenterend en daarmee voorbeeld stellend in het land, ook door de publiek-private samenwerking. Het fonds versterkt daarmee de profilering van de provincie en stedelijke regio
- Het innovatiefonds voorziet niet zozeer direct in corona-noodsteun maar draagt bij aan de toekomst van de cultuursector

De noodsteun was minder nodig voor provinciaal gesubsidieerde instellingen, maar met name het gemeentelijke culturele veld kon de steun goed gebruiken

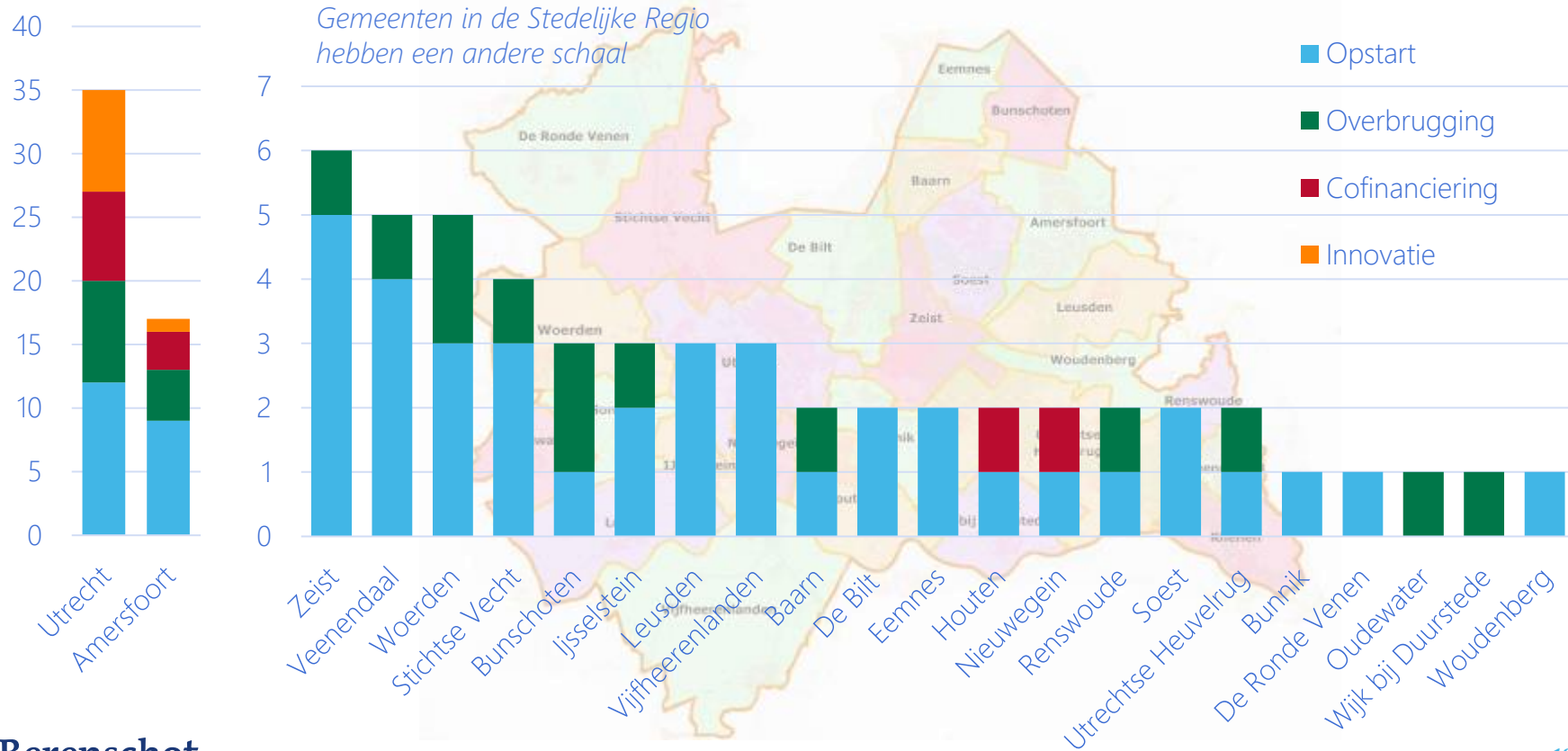
De provincie heeft goed zorggedragen voor de cultuur- en erfgoedsector, zeker waar het partnerorganisaties betreft

- De intenties van de provincie om zorg te dragen voor de cultuur- en erfgoedsector worden gewaardeerd in het veld
- Enkele primair door de provincie gesubsidieerde culturele instellingen als festivals en kasteelmusea hebben steun ontvangen
- De provinciale ondersteunende partnerorganisaties zijn zelf niet in (financiële) problemen gekomen door de coronacrisis
- Instellingen die door de partnerorganisaties (inhoudelijk) worden ondersteund verkeren ook niet in nood, mede door reserves
- Als de lokale infrastructuur verschaalt, heeft dit gevolgen voor de effectiviteit van de ondersteuning door partnerorganisaties
- De provincie ondersteunt het bredere ecosysteem met noodsteun, ook aan niet primair provinciaal gefinancierde instellingen

Gemeenten zijn sterk zoekend hoe zij de culturele infrastructuur in de breedte kunnen steunen, en leunen graag op de provincie

- De provinciale noodsteun is door gemeenten gecommuniceerd met het lokale veld en er is best veel beroep op gedaan
- Gemeenten hebben zelf grote financiële zorgen, niet alleen door corona, deels in cultuur maar vooral in het sociaal domein
- Gemeenten hebben grote instellingen over het algemeen goed kunnen helpen, vaak met hulp van de provinciale regelingen
- Vooral kleinere gemeenten maken zich zorgen over de ondersteuning van kleinere initiatieven en amateurverenigingen
- Kleinere gemeenten worstelen met de bestemming van rijksmiddelen voor coronasteun aan de cultuursector. Veel gemeenten vinden het lastig de gemeentelijke middelen op de juiste plek te laten landen. Wij vinden het van belang dat de gemeenten zelf hun verantwoordelijkheid hiervoor nemen, en pas als dat niet lukt ook een beroep doen op de provinciale middelen
- Veel van de kleinere gemeenten laten ons weten behoefte te hebben aan inhoudelijke ondersteuning hierbij door de provincie

De 105 gehonoreerde aanvragen zijn breed verdeeld over de provincie, waarbij de verdeling aansluit bij de omvang van de culturele infrastructuur



Conclusie: de eerste tranche provinciale noodsteun heeft de sector geholpen en daarbij zijn, voortbouwend op de vier regelingen, bijstellingen wenselijk

De provincie heeft effectief met noodsteun bijgedragen en het is veelal goed terechtgekomen

- Instellingen zijn niet omgevallen in 2020, en daar heeft de provincie aan bijgedragen, dus dat is in principe goed nieuws
- De inzet en het inkomen van werkenden in de cultuur- en erfgoedsector zijn sterk afgenomen, daar heeft de provincie nog niet specifiek op kunnen inspelen, daar ligt dan ook een grote zorg in het veld en bij gemeenten
- De steun die in voorjaar 2020 door de provincie is toegezegd, is bij cofinanciering van grote instellingen en de opstartregeling ook snel uitgekeerd, maar bij de overbruggingsregeling duurde het proces langer en waren de toekenningen pas in december
- Het provinciale budget voor coronasteun is in 2020 niet uitgeput, deels door een lager aantal aanvragen, deels door afwijzing van een aantal aanvragen. Hoewel de behoefte aan middelen groot is, is het niet uitputten ervan niet direct schadelijk gebleken

Dit leidt tot het volgende beeld over het eventuele vervolg van de inzet van de vier regelingen over 2020

- *Cofinancieringsregeling*: het rijk kiest niet meer voor deze vorm, maar er zijn wel rijksmiddelen bij gemeenten te verdelen
- *Opstartregeling*: niet meer nodig voor de praktische ingrepen maar wel qua vorm goed toepasbaar voor extra noodhulp
- *Overbruggingsregeling*: er blijft behoefte aan overbrugging, maar de selectie mag sneller gaan en meer maatwerk opleveren
- *Innovatiefonds*: gezien de grote belangstelling maar beperkte honorering kan de regeling worden uitgebreid en verbreed

Berenschot

C

Behoeften ten aanzien van een tweede tranche

Welke steun van de provincie helpt het veld door en uit de crisis?

Wij halen de volgende behoeften op die leven bij gemeenten en in het veld voor het vervolgen of bijstellen van de noodsteun vanuit de provincie

Instellingen hebben ten aanzien van noodsteun de volgende behoeften uitgesproken:

- Overbrugging voor nog ongedekte financiële schade die in de huidige lockdown per half december 2020 blijft oplopen
- Laagdrempelige, eenvoudig aan te vragen en snel te verkrijgen steun voor de hoogste overlevingsnood
- Financiële speelruimte voor investeringen in nieuwe ontwikkelingen, transities en risicovollere bestedingen
- Steun bij ontwikkelingen die al langer spelen maar die door corona zijn uitvergroet, zoals afnemende vrijwilligerscapaciteit
- Steun voor makers, producenten en andere creatieven die hun werk niet of beperkt kunnen ontwikkelen en uitvoeren
- Dekking voor het regelmatig organiseren van onrendabele activiteiten, net zoals de Balkonscènes die het FPK financiert
- Steun voor zelfstandigen uit de flexibele schil die noodgedwongen niet wordt ingehuurd bij gebrek aan publieksactiviteiten

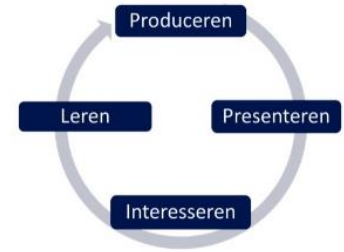
Gemeenten hebben ons aangegeven op welke vlakken vraagstukken leven, waar de provincie op kan inspelen

- Colleges en raden kunnen zelf kiezen of rijksmiddelen van de decentralisatieuitkering aan cultuur en erfgoed worden besteed
- Gemeenten moeten een grondslag bepalen voor regelingen, ook om spelers te helpen waar geen subsidierelatie mee is
- Zij zoeken manieren om het lokale culturele leven bij amateurverenigingen en bij individuele creatieven en makers te behouden
- Zij wensen goede voorbeelden hoe andere gemeenten omgaan met coronasteun, handreikingen zoals de nieuwe VNG-gids
- Zij zien kansen om ontwikkelingen die de crisis uitvergroet in het culturele ecosysteem om te buigen en transities te stimuleren
- Kleine gemeenten hebben behoefte aan deskundigheid en kennisuitwisseling tussen ambtenaren onderling en met de provincie

Voor het behoud van de lokale culturele ecosystemen is het van groot belang dat de schakels in de keten niet te veel verzwakken of wegvallen

Cultuurdeelname kent een aantal vaste stappen: eerst moeten er vaardigheden worden geleerd, vervolgens moeten deze worden aangewend om een creatief product te maken, daarna kan het product aan een publiek worden gepresenteerd en als er veel draagvlak voor deze kunstuiting is zal deze wortelen in de samenleving en de basis vormen voor het ontstaan van weer nieuwe creatieve uitingen. Deze cyclus in de cultuurdeelname vergt bepaalde culturele voorzieningen. Die voorzieningen vormen samen de culturele infrastructuur van een gemeente, regio of provincie en kunnen worden opgevat als een keten:

- Het **leren** gebeurt in het reguliere onderwijs, bij kunstcentra en in amateurkunstverband
- Het **produceren** van kunst vindt plaats in werk- en oefenruimten, voor amateurs en professionals
- Het **presenteren** van kunstuitingen voltrekt zich op podia en festivals, in galeries, bibliotheken, artotheken, musea, monumenten, kerken, buurthuizen en in de openbare ruimte
- Het **interesseren** voor kunst gebeurt door culturele instellingen en door allerlei intermediairs; denk daarbij ook aan draagvlakvorming, marketing, sponsoring en mecenaat



Essentieel voor de keten is dat de schakels lokaal in elkaar grijpen en elkaar versterken en dat het omgekeerd zo is dat een zwakke schakel de kracht van de hele keten aantast. In een periode van crisis en wederopbouw kan de ketenbenadering worden gebruikt om binnen en tussen deelsectoren (podiumkunsten, beeldende kunst, erfgoed, amateurkunst, kunsteducatie, media en letteren) te bekijken hoe de keten in stand gehouden maar ook geoptimaliseerd kan worden.

Wel is van belang op te merken dat (bijvoorbeeld) de presenterende schakels ook veel producenten van buiten de lokale omgeving vertonen en omgekeerd veel producenten ook buiten de eigen woon- en werkomgeving actief zichtbaar zijn. De ketenzorg strekt zich alleen al daarom ook uit naar de stedelijke regio, de provincie en het rijk.

De provinciale steun in 2021 moet bij haar rol passen en aanvullend zijn op de steun die uit andere bronnen aan de cultuur- en erfgoedsector wordt geboden

Het is van belang dat de provincie Utrecht passende steun biedt waar die het hardste nodig is maar niet al uit andere bronnen wordt gedekt. Daarom noemen we hier meer steun die op dit moment voor de cultuur- en erfgoedsector beschikbaar is in beeld:

- De **generieke maatregelen** van het rijk worden, ook in verband met de verlengde lockdown, gecontinueerd. De regelingen voor omzetverlies, tegemoetkoming in vaste lasten en inkomensondersteuning voor zelfstandigen lopen door
- Het rijk is nog bezig diverse **specifieke maatregelen** die in november 2020 zijn aangekondigd in concrete regelingen te gieten
- **Noodsteunbudget** voor de lokale en regionale culturele infrastructuur ligt bij gemeenten, met rijkssteun van € 210 mio, namelijk naast de € 150 mio voor algemene steun via de decentralisatieuitkering komt er ook € 60 mio voor inkomstenderving. Gemeenten besteden dit via maatwerk en regelingen, met name aan schadecompensatie maar ook aan transitie en initiatieven
- Rijkscultuurfondsen hebben ook diverse steunregelingen. Het FPK honoreert in het voorjaar weer **Balkonscènes**: ontmoetingen tussen podiumkunstenaars en het publiek die passen binnen de huidige beperkingen. Daarnaast geven fondsen middelen en ruimte aan makers en uitvoerenden die op dit moment weinig tot geen mogelijkheid hebben hun beroep uit te oefenen
- Het rijk werkt aan een **garantiefonds** voor evenementen en festivals met (vooralsnog) meer dan 3.000 bezoekers, van € 300 mio, waardoor deze, vaak ook culturele, activiteiten kunnen worden voorbereid en georganiseerd ondanks het coronarisico
- Private fondsen hebben recent een nieuwe ronde opengesteld van het **Kickstart Cultuurfonds** met € 20 mio budget. Producenten van professionele podiumkunsten, muziekpodia, musea en theaters kunnen de komende periode weer een aanvraag indienen om aanpassingen aan de 1,5 metersamenleving door te voeren, zodat instellingen, zodra zij weer open zijn, publiek veilig kunnen ontvangen en voorstellingen en tentoonstellingen corona-proof kunnen plaatsvinden
- De Taskforce Culturele en Creatieve Sector blijft hameren op het instellen van een **Herstel- en Transitiefonds** voor instellingen die steun nodig hebben om te kunnen blijven draaien en te investeren in de periode na de coronacrisis, maar dit is er nog niet

Op basis van de ervaringen uit de eerste tranche, de behoeften en de andere steun die voor de sector beschikbaar is, doen wij een aantal aanbevelingen

Berenschot beveelt de provincie aan om de volgende sporen uit te zetten, liefst op zo kort mogelijke termijn:

- De partnerorganisaties, in het bijzonder de festivals en kasteelmusea, kunnen een beroep doen op de provincie, in elk geval voor het continueren van de subsidies met coulance ten aanzien van de te leveren prestaties, en waar nodig voor noodsteun
- De Overbruggingsregeling kende zijn beperkingen waardoor sommige instellingen om verschillende procedurele redenen niet in staat waren om een passende en volledige aanvraag te doen. Door de eerste tranche opnieuw kortstondig open te stellen, krijgt het veld een extra optie om schade over de periode maart-september 2020 te dekken. GS heeft al hiermee ingestemd
- Gemeenten ontvangen € 150 mio van het rijk voor steun in 2021 aan culturele infrastructuur, waarvan € 12 mio in de provincie Utrecht. De provincie kan stimuleren dat die middelen daadwerkelijk aan cultuur en erfgoed worden besteed, en daar de gemeenten ook op aanspreken en bij helpen. Wij raden de provincie aan de verantwoordelijkheid over de lokale infrastructuur bij de gemeenten te laten en niet de rol van gemeenten over te pakken, om te borgen dat de gemeente die zelf op zich neemt
- De provincie kan in onze ogen wel degelijk bijspringen waar nood in de sector te hoog wordt, om *de winter door te komen*, dus waar nodig met noodsteun deze periode overbruggen. Het betreft vooral instellingen die nog steeds zwaar lijden onder gebrek aan inkomsten, zoals podia en poppodia, en makers. Dit kan in de vorm van aanvullingen op de middelen van gemeenten
- Wij bevelen de provincie aan te helpen om cultuur weer *tot bloei te laten komen*, door initiatieven te ondersteunen en door professionalisering te stimuleren. Wij raden aan een eenvoudige regeling te maken voor instellingen en daarmee makers die een doorstart willen maken en transitie vormgeven. Met middelen op maat worden dubbelingen met andere steun vermeden
- Het Innovatiefonds kan doorgaan met het ondersteunen van innovaties én *in het brede veld zaaien*, om zo regionale spreiding te stimuleren, bijvoorbeeld door initiatiefnemers te steunen die samen nieuwe platforms inrichten.

Deze sporen zijn concreet te vertalen in drie regelingen waarvan het Innovatiefonds er één is, en die werken we hierna uit.

Wij adviseren de provincie om drie vormen van ondersteuning te bieden waarvan de eerste twee in nieuwe regelingen kunnen worden vertaald

A) Exploitatie

- Steun voor instellingen die hun exploitatie niet rondkrijgen door terugvallende eigen inkomsten, om ze de winter door te helpen
- Primaire verantwoordelijkheid van de grootste subsidiegever en/of gebouweigenaar, vaak gemeente
- Instelling vraagt noodsteun aan bij zijn gemeente, die dit afhandelt binnen een regeling of als maatwerk
- Indien nodig doet de gemeente een aanvraag hiervoor bij de provincie
- Dus aanvulling van de provincie bovenop de gemeentelijke steun in die gevallen waarin de gemeente zelf onvoldoende kan bijdragen vanuit het eigen of rijksbudget

B) Doorstart

- Steun voor instellingen die als gevolg van de coronacrisis zaken anders moeten of willen aanpakken
- Deze steun maakt snelle doorstart van culturele activiteiten mogelijk, geeft een impuls aan nieuwe ontwikkelingen en brengt zaken tot bloei. Zie volgende pagina voor voorbeelden
- Gericht op alternatieve activiteiten, waarvoor de gebruikelijke vorm door corona niet mogelijk is of niet genoeg oplevert aan inkomsten
- Ook gericht op professionalisering van instellingen bij competenties die missen om in en na coronatijd succesvol te kunnen opereren, inclusief onderzoek en advies

C) Innovatie

- Steun voor initiatieven die vernieuwing stimuleren, niet zo zeer als noodsteun maar als investering
- Voortzetting van Innovatiefonds binnen dat samenwerkingsverband
- Waar mogelijk en gewenst wel wat lagere eisen aan de mate en de kwaliteit van de innovativiteit, om meer partijen de kans te bieden ontwikkelingen in gang te zetten die voor die organisatie en zijn omgeving vernieuwend zijn. Dat komt neer op toetsing op relatieve innovatie voor de aanvrager, meer dan op absolute, unieke innovatie
- Die bijstelling moet ook leiden tot een bredere spreiding in de regio en tot uitwisseling van ervaringen

Voor elke vorm is een schets te geven van aanvragers en benodigd budget

A) Exploitatie

Aanvragen mogelijk voor

- Schade door annuleringen bij theaters, filmtheaters, poppodia
- Schade door beperkt of geen bezoek aan musea, monumenten erfgoed en presentatieinstellingen
- Schade door niet kunnen uitvoeren van muziek- en theaterproducties
- Wegvallende inkomsten uit cultureel ondernemerschap (horeca, verhuur)

Periode en afweging voor budget

- Betreft schade in de eerste helft van 2021, aanvullend op de rijkssteun
- Schadebedragen zijn maatwerk; aantal en omvang van verzoeken evenals de mate waarin gemeenten zelf bijdragen bepalen het budget

Berenschot

B) Doorstart

Aanvragen mogelijk voor

- Kleine voorstellingen / balkonscènes
- Digitalisering / livestreams
- Professionalisering door opleiding in fondsenwerving, digitale techniek, marketing, strategie, duurzaamheid, nieuwe verdienmodellen et cetera, ook via onderzoek en advies
- Betaalde inzet ter vervanging van vrijwilligers of als tijdelijke aanvulling

Periode en afweging voor budget

- Bij voorkeur snel openen en in rondes aanvragen mogelijk maken
- Varieer de eisen aan een aanvraag ten opzichte van de omvang
- Budget laten meebewegen met behoefte, afwegen per ronde

C) Innovatie

Aanvragen mogelijk voor

- Innovatieve initiatieven, in absolute maar ook in relatieve zin nieuw
- Doorvertalen van goede initiatieven naar andere regio's en instellingen; en dit kan deels ook via B) Doorstart
- Niet alleen coronagerelateerd, meer in het algemeen toekomstgericht
- Anticiperend op vraagontwikkeling (zie ook scenarioverkenning in deel D van dit rapport)

Periode en afweging voor budget

- Ruimte om meer reeds aangemelde maar ook nieuwe aanvragen te honoreren, na de nu lopende ronde
- Budget verhogen in samenspraak met de overige initiatiefnemers, mede gericht op regiospreiding

De provincie heeft op basis van onze aanbevelingen begin februari de commissie BEM al geïnformeerd en een aantal noties geformuleerd

De provincie heeft op 1 februari 2021 een memorandum verzonden aan de commissie BEM, met als bijlage een samenvatting van de bevindingen en aanbevelingen van Berenschot, die ook in dit rapport zijn opgenomen en die aan de commissie BEM zijn gepresenteerd op een informatiebijeenkomst op 3 februari. In het memorandum heeft de provincie een aantal noties vermeld:

- *Partnerorganisaties (de organisaties die binnen het CEP in aanmerking komen voor een exploitatie subsidie) blijven onze eerste verantwoordelijkheid*
- *Draagt een aanvraag bij aan het provinciale beleid en draagt de instelling bij aan het regionale culturele klimaat?*
- *We streven na om het proces van de tweede tranche te versimpelen en waar nodig te versnellen*
- *We zijn complementair aan gemeenten, rijk en fondsen en streven intensieve samenwerking na. En we faseren zo mogelijk om in te spelen op de behoefte van de sector en gemeenten en te anticiperen op de veranderende lockdown-regels*
- *We zijn ons bewust van de onderlinge afhankelijkheden van instellingen in de culturele keten; we ondersteunen in het overeind houden hiervan. Denk bijvoorbeeld aan de ondersteuning van overkoepelende en producerende instellingen*
- *Regionale spreiding blijft een prioriteit; we willen de regio goed blijven bedienen*
- *Innovatie blijven we stimuleren en tegelijkertijd is een verbreding naar de regio wenselijk*

Berenschot kan zich goed vinden in deze noties, die aansluiten bij onze bevindingen en aanbevelingen en de rol van de provincie.

Het is belangrijk om flexibiliteit te behouden in de regelingen, om in te kunnen spelen op corona-ontwikkelingen maar ook op andere behoeften

- Het is nog niet op korte termijn te voorzien hoe groot de aanspraak zal worden op spoor A) Exploitatie, omdat de schade onder meer sterk afhangt van de duur van de crisis en lockdown, evenals de bereidheid van gemeenten om bij te dragen
- De regeling voor B) Doorstart kan waarschijnlijk op grote belangstelling rekenen, alleen al omdat deze ook geschikt is om minder passende aanvragen van C) Innovatie, maar ook omdat makers hier een beroep op kunnen doen, die tot nog toe beperkt worden geholpen met noodsteun vanuit het rijk en gemeenten. Tegelijkertijd zijn er wel publieke en private fondsen die hierop inzetten, en gemeente Utrecht overweegt ook een regeling die inspeelt op projecten met het karakter van doorstart
- Wij adviseren om de meeste middelen in te zetten op B) Doorstart, want dit gaat om investeringen in de toekomst en het past goed bij de rol en toegevoegde waarde van de provincie, ten opzichte van gemeenten die bij A) Exploitatie een rol hebben
- We raden aan om het beroep op B) Doorstart scherp te monitoren en bij een nieuwe ronde criteria bij te stellen. Als de eerste ronde te streng en te strak wordt afgekaart (te exclusief), worden wellicht goede kansen gemist, maar als de regeling te open is (te inclusief), geldt hetzelfde risico omdat dan ook minder interessante projecten worden gehonoreerd. Hierbij moet een balans worden gevonden tussen hoge eisen, grote verwachtingen in het veld en veel teleurstelling. We doen op de volgende pagina een suggestie voor de criteria, naast uiteraard dat de instelling zich op de provincie moet richten en/of er moet zijn gevestigd.
- Bovendien is het wijs ruimte te houden om andere steun te verlenen dan strikt binnen deze regelingen, zoals een eigen Garantiefonds voor kleinere evenementen en festivals die niet in aanmerking komen voor het landelijke Garantiefonds
- Steun kan ook worden verstrekt aan intermediaire spelers zoals productiehuizen die deze middelen goed kunnen doorspelen richting makers en ondersteuners, en daarmee invulling te geven aan de *trickle down* die nu nog beperkt functioneert
- Het is dan ook zaak de regelingen niet volledig dicht te timmeren, maar om te werken met flexibele, te verschuiven en vooral, indien nodig, te verruimen budgetten. Het is verstandig als de budgetten per ronde of zelfs tranche kunnen worden bijgesteld

Het beleidsprogramma van de provincie biedt handvatten voor toetsingscriteria voor regeling B) Doorstart

Zoals hiervoor werd beschreven, is het verstandig om het beroep op de regeling B) Doorstart te kunnen sturen en bijsturen. We bevelen aan om aanvragen te toetsen aan de beleidsdoelstellingen van de provincie, in het bijzonder die doelstellingen waarin concrete ambities zijn benoemd om bekendheid en gebruik van cultuur en erfgoed in de provincie te stimuleren:

Uit Beleidsdoel A4: Het cultuurprofiel van Utrecht versterken

- *Publieksdeelname / cultuurconsumptie*

Stimuleren van cultuurparticipatie, waardoor zoveel mogelijk mensen actief kunnen deelnemen aan kunst en cultuur. Hier kan cultuureducatie aan worden toegevoegd uit beleidsdoel A1

- *Productie / makersklimaat*

Bijdragen aan een doorlopende keten van artistieke ontplooiing door het stimuleren van talentontwikkeling

- *Deskundigheid / verbinding*

Investeren in onderzoek en kennisdeling ter versterking van de deskundigheid van cultuur- en erfgoedorganisaties

Uit Beleidsdoel B3: Utrechts Erfgoed bekend maken

- *Transitie bij (provinciale) musea*

Onderzoek gericht op vernieuwing en uitbreiding van ons beleid voor Utrechtse kasteel- en streekmusea; subsidies voor de Utrechtse kasteelmusea, rechtstreeks en/of via de SSK

- *Publieksbereik van Utrechts erfgoed, waaronder*

- Utrechts Landschap
- Landschap Erfgoed Utrecht
- Varend erfgoed
- Oude Hollandse Waterlinie
- Grebbelinie
- De Wereldoorlogen

Berenschot



Bijlagen

- Onderzoeksvragen
- Gesprekspartners
- Rijkssteun aan gemeenten
- Bronnen / meer informatie

De hoofdvragen van de provincie voor dit onderzoek zijn vertaald in subvragen

A) *Inventarisatie*: hoe pakt de huidige steun uit?

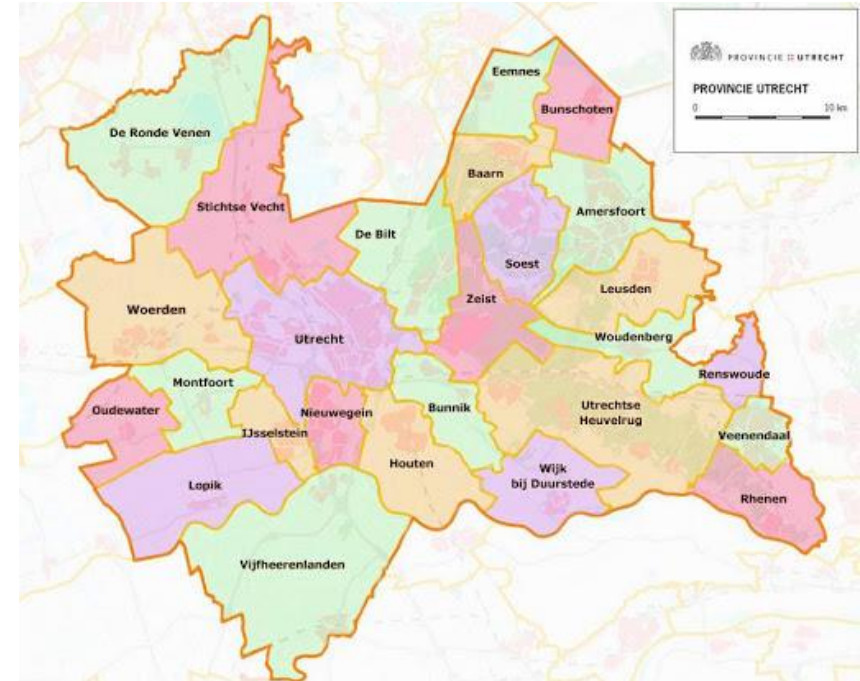
1. *Evaluatie eerste tranche steunpakket C&E*
 - Heeft de provincie de goede regelingen opgezet?
 - Zijn de juiste organisaties bereikt?
 - Zijn er onderdelen van de regionale infrastructuur die niet zijn bereikt?
 - Hoe is de geografische spreiding van de steun?
 - Was de communicatie over de steun voldoende?
2. *Landelijke en gemeentelijke ontwikkelingen*
 - Welke ontwikkelingen zijn er bij Rijk, fondsen en gemeenten? Wat zijn best practices?
 - Op welke manier gaan gemeenten om met de extra middelen die in het gemeentefonds komen? Wat kunnen zij zelf?
 - Welke dubbelingen zijn er? En waar zitten hiaten?
3. *Stand van zaken in de sector*
 - Hoe staat de sector ervoor? Waar zit nog pijn?
 - Waar worden – gezien vanaf 15 september jl. - meer of nieuwe problemen verwacht? Dreigen er op de korte zowel als de middellange termijn organisaties om te vallen of ketens verstoord te raken?

B) *Volgende stap*: hoe moet de tweede tranche vorm krijgen?

4. *Vormgeving tweede tranche steunpakket C&E*
 - Wat is er in de komende periode nodig? Hoe kan de tweede tranche het beste worden verdeeld? Welke bestaande of nieuwe regelingen zijn nodig?
 - Worden de juiste deelsectoren en organisaties zo bereikt?
 - Wat te doen met hiaten in de regionale infrastructuur?
 - Zijn andere vormen van steun denkbaar?
5. *Verhouding tot andere steunmaatregelen*
 - Hoe kan de volgende tranche het beste aansluiten op de aanpak van het rijk, de landelijke cultuurfondsen en de gemeenten?
 - Welke organisaties zijn echt afhankelijk van de provincie?
 - Hoe kan de provincie gemeenten ondersteuning bieden bij het maken van de juiste keuzes op korte en middellange termijn? Waaraan is behoefte?

In dit onderzoek zijn de volgende gesprekspartners en bronnen geraadpleegd

- Provincie
 - Ambtelijk en bestuurlijk
 - Adviescommissie voor Overbruggingsregeling
 - Commissie SEM, sessie met gedeputeerde
- Gemeenten: gesprekken met 11 van de 26 gemeenten
- Sector
 - Alle partnerorganisaties
 - Culturele instellingen waaronder festivals
 - Erfgoedorganisaties waaronder kasteelmusea
 - Vertegenwoordigers van het veld, sessie met gedeputeerde
- Overig
 - Andere provincies, IPO
 - Fondsen
 - Brancheverenigingen
 - Taskforce Culturele en Creatieve Sector



Het rijk biedt Utrechtse gemeenten € 21 mio noodsteun voor cultuur in 2020 (2 tranches) en voor de eerste helft van 2021 via een decentralisatie-uitkering

Gemeenten	Inwonertal	Rijkssteun € 2020	Rijkssteun € 1e helft 2021	Gemeenten	Inwonertal	Rijkssteun € 2020	Rijkssteun € 1e helft 2021
Utrecht	357.600	3.051.714	5.971.036	Leusden	30.401	172.918	72.288
Amersfoort	157.276	1.215.467	2.071.744	Baarn	24.868	141.385	99.231
Veenendaal	66.493	463.158	513.161	Wijk bij Duurstede	23.914	142.350	57.458
Stichtse Vecht	64.933	346.118	177.188	Bunschoten	21.866	119.424	84.323
Zeist	64.905	411.785	450.268	Rhenen	20.119	115.385	94.417
Nieuwegein	63.463	412.616	549.499	Bunnik	15.191	68.994	34.086
Vijfheerenlanden	56.811	324.670	177.504	Lopik	14.467	67.943	17.703
Woerden	52.299	320.935	251.805	Montfoort	13.917	68.924	18.169
Houten	50.146	305.305	281.621	Woudenberg	13.362	72.835	55.827
Utrechtse Heuvelrug	49.581	282.161	164.920	Oudewater	10.230	58.349	20.110
Soest	46.607	273.660	216.709	Eemnes	9.247	46.246	29.272
De Ronde Venen	44.456	225.617	86.808	Renswoude	5.444	25.404	8.619
De Bilt	43.137	235.403	187.825				
IJsselstein	34.109	207.143	203.898	Totaal Utrecht	1.354.842	9.175.907	11.895.489

Nota bene: in februari 2021 is € 60 mio aanvullende rijkssteun aan alle gemeenten toegezegd voor inkomstenderving uit onder meer lokale culturele infrastructuur, en die is nog niet verdeeld

Verwijzingen naar bronnen en aanvullende informatie

- Provincie Utrecht, overzicht van de regelingen in de eerste tranche: <https://www.provincie-utrecht.nl/onderwerpen/cultuur-en-erfgoed/steunpakket-utrechtse-cultuur-en-erfgoedsector>
- Provincie Utrecht, brief aan de Staten met interne toelichting op de benutting van de regelingen: <https://www.stateninformatie.provincie-utrecht.nl/Vergaderingen/Statencommissie-Bestuur-Economie-en-Middelen/2021/20-januari/09:00>, vergaderstukken onder kop 3.7
- VNG Gids corona, cultuur en gemeenten; inspiratiegids voor gemeentelijke noodsteun aan culturele en creatieve sector, opgesteld door Berenschot: <https://vng.nl/publicaties/corona-cultuur-en-gemeenten>
- Kunsten'92 / Taskforce Culturele en Creatieve Sector: <https://www.kunsten92.nl/activiteit/acties/taskforce-culturele-creatieve-sector/>
- Gemeente Utrecht: <https://www.utrecht.nl/wonen-en-leven/vrije-tijd/kunst-en-cultuur/cultuur-en-coronaperiode/>
- Berenschot, scenarioverkenning voor de cultuursector na de coronacrisis: <https://www.berenschot.nl/nieuws/2021-februari-scenarioverkenning-voor-de-cultuursector-na-corona>



Berenschot

www.berenschot.nl

 /berenschot